

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 8. maj 2023

Orientering nr. 08/2023

Udlandsudvalg ønsker farvandsafmærkning og fyrvæsen overtaget

Lagtingets Udlandsudvalg har den 4. maj 2023 afgivet sin betænkning i sagen om overtagelse af sagsområdet farvandsafmærkning og fyrvæsen. Heraf fremgår det, at det er et enigt udvalg, der indstiller til Lagtinget at stemme for landsstyrets lovforslag om overtagelse af sagsområdet pr. 1. juni 2024. Sagsområdet, der bl.a. tæller 24 fyr og tilhørende bygninger, varetages i dag af Søfartsstyrelsen under Erhvervsministeriet. De årlige udgifter for den færøske landskasse ifm. overtagelsen er vurderet til 5 mio. kr.

Landsstyremedlem Høgni Hoydal besøger fregatten Niels Juel

I forbindelse med øvelsen Dynamic Mongoose (se Orientering nr. 07/2023), som foregik i havområdet mellem Norge, Island og Færøerne, besøgte landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender, Høgni Hoydal, sammen med andre indbudte gæster og medier fra ind- og udland, den danske fregat Niels Juel. Høgni Hoydal udtalte efterfølgende til KVF, at ingen ønsker en øget militarisering af området omkring Færøerne, men pga. den anspændte situation i verdenen, vil militærfartøjer oftere befinde sig i området. Landsstyrets opgave er ikke at skabe unødvendig frygt, men at sikre, at det, der foregår ved Færøerne, er forankret i det færøske demokrati. Færøerne samarbejder direkte med NATO og deltager også i øvelsen med patruljefartøjet Brimil. Det vigtigste er, at alt går gennem de færøske myndigheder, landsstyre og Lagtinget, påpeger Høgni Hoydal.

Fortsat stor debat i medierne om Færøernes fiskeriaftale med Rusland

Tirsdag den 2. maj 2023 holdt Javnaðarflokkurin i Folketinget ved MF Sjúrdur Skaale en konference på Færøerne med titlen ”Exit Rusland”, hvis hovedformål var at belyse Færøernes fiskerisamarbejde med Rusland. I forbindelse med konferencen havde Sjúrdur Skaale fået udarbejdet en rapport, som bl.a. beskriver historien bag fiskeriaftalen med Rusland, som oprindeligt er fra 1977, samt en gennemgang af den politiske debat der har været gennem tiden. Rapporten kommer ligeledes med en vurdering af, hvorvidt Færøerne har økonomisk fordel af aftalen, ligesom der foretages en beregning af, hvad en mulig værdiforøgelse af særlig blåhvilling ville betyde. Rapporten bygger på tal fra 2021 og når frem til, at Færøerne havde haft knap 400 mio. kr. mere i indtægt, hvis færinger selv fiskede de kvoter, som gives til Rusland og Norge.

Rapporten har efterfølgende fået megen kritik. Ifølge Hanus Hansen, direktør for JFK, som er et af de rederier, som er i gang med at få bygget nyt skib til fiskeri i Barentshavet, er grundtallene i rapporten forkerte og vildledende. Hanus Hansen påpeger bl.a., at afhændelsesværdien af fisk fanget af færøske skibe i Barentshavet er omkring 200 mio. kr. højere i 2021 end fisk, som russere og nordmænd kan fiske

i færøsk farvand. Og forskellen var større i 2022. Derudover regner Hanus Hansen med en værdiforøgelse på 15 pct. af fangsten i Barentshavet med de nye skibe. Økonom Hans Ellefsen fra Færøernes Universitet, som var med til at udarbejde udregningen til det tidligere landsstyre, som nåede frem til, at fiskeriaftalen med Rusland går i nul, sætter særlig spørgsmålstegn ved udregningen af værdiforøgelsen i Sjúrdur Skaale' rapport.

Sjúrdur Skaale oplyser, at kritikkerne er velkomne til at komme med forslag og rettelser til tallene. Han pointerede allerede ved fremlæggelsen, at rapporten ikke tager højde for alt, og at der er mange andre faktorer, som ikke handler om økonomi, som også skal tages med i en vurdering af, hvorvidt aftalen med Rusland skal forsætte.

Lagmand Aksel V. Johannesen har til KVF (Færøernes Radio og TV) udtalt, at "landsstyret skal tale med en stemme i denne sag" og helst med så bred politisk tilslutning som muligt, og derfor vil lagmanden ikke kommentere på aftalen med Rusland, før der er opnået enighed i landsstyret. Den ventede redegørelse fra embedsmændene modtog landsstyret i forrige uge. Lagmanden mener ikke, at rapporten "Exit Rusland" er med til at forstyrre landsstyrets arbejde, og lagmanden ser ikke noget forkert i, at Sjúrdur Skaale lægger tal frem til diskussion i offentligheden.

Den russiske ambassadør henvender sig til de færøske medier

Den 1. maj 2023 fremgår det af flere færøske medier, at den russiske ambassadør i Danmark, Vladimir Barbin, har sendt sine bemærkninger til tv-dokumentaren "Skyggekrigen" til de færøske medier. Ambassadøren bemærker bl.a., at der er fremsat ubegrundede påstande om, at de russiske fiskeskibe udøver spionage, at fiskeriet foregår så gennemskueligt som muligt, og at fiskeriet er underlagt kontrol fra myndighederne i de lande, hvor fiskeriet foregår. Ambassadøren påpeger, at skibene jævnligt bliver undersøgt både på åbent hav, og når skibene er i havn. Spørgsmål om kontrol, brug af satellitsporingssystemer, og ombytning af informationer om fiskeskibe bliver prioriteret og bliver årlig præciseret inden for rammerne af møderne i Joint Faroese – Russian Fisheries Commission og Joint Norwegian – Russian Fisheries Commission. Det russiske fiskerisamarbejde med Færøerne og Norge er i fuld overensstemmelse med folkeretten.

Danske politikere og mediers forsøg på at belyse forholdene mellem Færøerne og den Euroasiatiske Økonomiske Union, som et forsøg fra Rusland på at skabe splid mellem Færøerne og Danmark, betegner ambassadøren som fuldstændig ansvarsløs og provokerende. Ambassadøren fremhæver, at der aldrig har været et politisk grundlag for aftalen mellem Færøerne og den Euroasiatiske Økonomiske Union. Ambassadøren mener, at det kun er dem, der ikke har kendskab til emnet, eller dem som har onde hensigter om at ødelægge samarbejdet mellem Færøerne og Rusland på fiskeriområdet, som for alvor har mulighed for at udbrede misinformationen, som bliver spredt i de danske medier.

PET's vurdering af spionagetruslen mod rigsfællesskabet

Tirsdag den 2. maj 2023 udkom PET's vurdering af spionagetruslen mod Danmark, Færøerne og Grønland, som beskriver fremmede staters efterretningsvirksomhed mod rigsfællesskabet. Det fremgår bl.a., det er PET's vurdering, at der er en trussel fra russisk og kinesisk efterretningsvirksomhed mod rigsdelen i Arktis og Nordatlanten. Truslen retter sig særligt mod danske, færøske og grønlandske myndigheder og beslutningstagere, herunder politikere og embedsmænd i landsstyret og Lagtinget på Færøerne og i Naalakkersuisut og Inatsisartut i Grønland. Hele PET's vurdering kan læses [her](#).

Vækst i indlån og udlån i de færøske pengeinstitutter

Indlånsoverskuddet i de færøske pengeinstitutter var på 1,8 mia. kr. i februar 2023. De samlede indlån var på næsten 20,3 mia. kr. og de samlede udlån på 19,1 mia. kr. Indlånsoverskuddet faldt i 2021, hvor den danske del af BankNordik blev solgt, men siden har særlig fiskeri- og opdrætserhvervet øget sine indlån. Udlånene er ligeledes steget siden midt i 2022. Landsbanken mener ikke, at udlånene stiger for hurtigt i forhold til økonomien. Væksten kommer fra lån til private virksomheder og til husholdninger. Samtidig er lån fra danske realkreditinstitutioner til færøske husholdninger reducerede, og det kan ifølge Landsbanken skyldes, at husholdningerne, på grund af høje rentestigninger på fastforrentede realkreditlån, vælger at låne i færøske banker. Landsbanken oplyser, i en pressemeddelelse den 28. april 2023, at de færøske banker har likviditet nok. Kravet til bankerne er, at nøgletallet for likviditet, LCR, skal være mere end 100 pct., hvilket alle banker opfyldte ved årsskiftet.

Betri koncernen har fremlagt sit regnskab for 2022

Betri koncernen, som omfatter bank-, forsikrings-, pensions- og ejendomsvirksomhed, opnåede i 2022 et overskud på 27,8 mio. kr. efter skat, som, set i forhold til 2021, hvor resultatet var 276,8 mio. kr., må betegnes som et dårligt resultat. Bestyrelsesformanden Aslaug Gísladóttir begrundede resultatet med det usikre investeringsmarked, men påpeger samtidig, at Betri koncernen er en stærk og veldrevet koncern, og resultatet har ikke påvirket koncernens strategiske mål om at give medlemmerne mest muligt tilbage. I år uddeles 42 mio. kr. til kunderne i Betri Trygging (forsikringsdelen), ligesom der er afsat 30 mio. kr. til støtte af samfundsgavnlig formål.

BankNordik har fået ny direktør

BankNordik offentliggjorde den 27. april 2023 regnskabstallene for årets første kvartal, som viser et overskud på 75 mio. kr. før skat. Ledelsen forventer et nettoresultat på 210-240 mio. kr. i 2023. Samme dag fratrådte bankens direktør Árni Ellefsen, som har været en del af koncernledelsen i 11 år, og Turið F. Arge tiltrådte som ny direktør. Turið F. Arge er den første kvindelige bankdirektør i færøsk bankhistorie, og hun har arbejdet i banken siden 2007 og været del af ledelsen siden 2015.

For første gang i historien kvalificerede Færøerne sig til EM i håndbold

Færøernes håndboldherrer, med den danske landstræner Peter Bredsdorff-Larsen, har for første gang i historien kvalificeret sig til en håndboldslutrunde. Det skete, selv om Færøerne tabte 33-38 til Østrig i den sidste EM-kvalifikationskamp, da nederlaget var smalt nok til, at Færøerne sluttede blandt de fire bedste treere på tværs af kvalifikationsgrupperne. Færøerne sikrede sig dermed en plads til EM-slutrunden, som spilles i Tyskland den 10.-28. januar 2024.